

El Conte dels sis cignes, de Grimm

Entre els més bells pensaments de Plató hi ha els que trobà meditant els mites. ¿Qui sap si dels nostres mites no se'n podrien treure també idees? Triem-ne un mig a l'atzar d'entre els contes de Grimm, i prenem-lo com a objecte, tenint cura de dir, com Sòcrates: diré en veritat tot el que diré.

Un rei té amagats al bosc els sis fills i la filla, de por de l'odi que els té la seva madrastra, que és màgica. Però els arriba a trobar, els sis fills i, tirant-los sis camises de seda encantada damunt, els transforma en cignes. Ignorava l'existència de la germana. Aquesta surt a cercar-los, i els troba al moment en què, un quart d'hora cada dia, tenen el poder de reprendre la forma humana. Els deixa, de por dels lladres, no sense haver sabut per ells la seva única possibilitat de salvació: reprendran la forma humana si tira damunt seu sis camises d'anèmones cosides d'ella durant sis anys, durant els quals no haurà de riure ni parlar. Es posa a cosir tot seguit. Passa un rei, que la troba bella: a les seves preguntes, cap resposta. Tanmateix, la pren per muller i hi té un fill. La mare del rei el fa raptar i acusa la reina de la seva mort: les acusacions la troben muda. Igual per al segon fill, i igual per al tercer. Passi el que passi entorn seu, només cus en silenci. El rei, que amb tot se l'estima, l'ha de condemnar a mort; el dia que puja a la pira és just el darrer dels sis anys. Quan van a calar-hi foc, apareixen sis cignes blancs: els tira damunt les sis camises i, deslliurats ja els germans, pot finalment disculpar-se. Els sis germans viuen vora seu i del rei, tenint el més jove una ala en lloc de braç, perquè a la seva camisa d'anèmones hi faltava una màniga.

“Tenim aquí no pas un conte, ans un discurs”, diria Plató. Ens cal pensar aquesta dona com si ara estigués a punt de tirar sis camises d'anèmones damunt sis cignes. Pel mateix mitjà que els va perdre, els germans es podran salvar; com que van ser transformats sense falta de part seva, reprenen la seva forma pel mèrit d'altri. Sens dubte, si haguessin estat encisats per una falta que haguessin comès, la prova que els hauria deslliurats l'haurien hagut de patir; en el conte, el mal els ha vingut de fora, i reben el bé també del defora: podríem dir que tot això només toca els cossos. Però el conte no és pas el mateix que si la prova de la germana hagués estat cercar, per exemple, una planta màgica: car els hauria salvats la planta, no pas la germana. Per a salvar els germans perduts per camises de seda, calen camises d'anèmones: però és només en aparença que tenen la virtut salvadora. No és pas en elles la salvació dels germans: la germana, per a salvar-los, durant sis anys no ha de riure ni parlar. Aquí, hi actua la pura abstenció. L'amor del rei, les acusacions de la seva mare, fan la prova més difícil; però la verdadera virtut no és pas aquí. Cal que ho sigui, de difícil: sense esforç no es fa res; però la virtut és dins seu. La tasca de cosir sis camises només fixa l'esforç i li impedeix d'actuar: car tots els actes, tret de parlar i riure, li són impossibles, si ho ha de dur a terme. El no-res d'acció posseeix doncs una virtut. Aquesta idea s'afegeix al més profund del pensament oriental. Actuar no és mai difícil: actuem massa, sempre, i ens dispersem sens parar en actes desordenats. Fer sis camises d'anèmones i callar: és l'únic camí que tenim per a adquirir poder. Les anèmones, aquí, no representen pas, com podríem creure, la innocència davant la seda de les camises encantades; encara que, sens dubte, qui s'ocupa sis anys de cosir anèmones, no hi ha res que el distregui; són flors perfectament pures; però, sobretot, les anèmones són gairebé impossibles de cosir en camisa, i aquesta dificultat impedeix que cap altra acció alteri la puresa del silenci de sis anys. L'única força en aquest món és la puresa; tot

